

ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΘΡΑΝΙΑ

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΤΗΣ ΣΤ΄ ΤΑΞΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ

Το Πολέμι

Στα βορειοανατολικά της πόλης Πάφου είναι χτισμένο το Πολέμι, που απέχει δεκαεπτά χιλιόμετρα από τη πόλη της Πάφου και βρίσκεται σε υψόμετρο 460 μέτρων. Μερικοί μελετητές συνδέουν την ονομασία του χωριού με «τον βυζαντινό οικιστή ή ιδιοκτήτη της περιοχής Πολέμιο», γεγονός που παραπέμπει στην «ίδρυση του χωριού», ήδη από τα βυζαντινά χρόνια.

Το χωριό κατατάσσεται στα αμπελοχώρια της γεωγραφικής περιφέρειας Λεμεσού-Πάφου. Οι κλιματολογικές συνθήκες σε συνδυασμό με τη μορφολογία του εδάφους ώθησαν στην ενασχόληση κυρίως με την καλλιέργεια αμπελιών.

Μαρίνα Γ., Χανίν Α.

Μνημείο της Ελευθερίας, αφιερωμένο στους ήρωες της κοινότητας

Γνωρίστε την κοινότητά μας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Πολέμι στον τομέα της εκπαίδευσης φαίνεται πως πρωτοπορεί σε σχέση με τα υπόλοιπα χωριά του νησιού. Η εκπαίδευση στην κοινότητα ανάγεται στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα, γεγονός που σχετίζεται με την δραστήρια παρουσία του Μετοχίου του Κύκκου στο χωριό.

Στις αρχές του 20ου αιώνα, το 1948, έπειτα από πρωτοβουλία ορισμένων κατοίκων του χωριού, πραγματοποιήθηκε η οικοδόμηση περιφερειακού γυμνασίου.

Η ίδρυση του συγκεκριμένου σχολείου μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και ενώ η Κύπρος βρισκόταν υπό την αποικιακή κυβέρνηση, ήταν πράγματι ένα κατόρθωμα για τα δεδομένα και τις δυσκολίες της εποχής. Την ίδρυση της Σχολής στο Πολέμι οραματίστηκαν ο καθηγητής Νίκος Καραπατάκης, καθώς και μια ομάδα φιλοπρόοδων κατοίκων του χωριού. Σήμερα στο Πολέμι υπάρχει νηπιαγωγείο, δημοτικό και εξατάξιο γυμνάσιο.

Λίλλη Στ., Ιφιγένεια Μ

Το Δημοτικό Πολεμίου

Το Γυμνάσιο Πολεμίου

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Σελίδες 2-8

ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΟΥΛΙΠΑΣ

Σελίδα 10

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Σελίδα 9

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

*Οι ήρωες του Πολεμίου**Οι ήρωες στις μάχες Κοκκίνων - Μανσούρας*ΑΠΟ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ
ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΤΗΣ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ**ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΧΑΗΛ**

Γεννήθηκε στη Λετύμπου. Παντρεύτηκε στο Πολέμι και απέκτησε ένα παιδί. Φοίτησε στο Γυμνάσιο Πολεμίου. Επέδειξε ιδιαίτερη αγωνιστικότητα κατά τον απελευθερωτικό αγώνα 1955-59. Το 1960, ανήλθε στον βαθμό του δεκανέα και το 1964 έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας. Στις 9 Αυγούστου του ίδιου έτους σκοτώθηκε στο πεδίο της μάχης από πολυβόλο εχθρικού αεροπλάνου.

Κωνσταντίνος Ι.**ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ**

Γεννήθηκε στο Πολέμι. Φοίτησε στο Γυμνάσιο Πολεμίου και συνέχισε τη μόρφωση του στην Πάφο. Σε ηλικία 19 χρονών, κατετάγη στον 85ο λόχο Πολεμίου και έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας. Τραυματίστηκε σοβαρά στις 9 Αυγούστου του 1964 και απεβίωσε ένα μόλις μήνα μετά.

Χαρά Κ., Χανίν Α.**ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΡΔΟΣ**

Κατάγεται από τη Λετύμπου. Παντρεύτηκε στο Πολέμι και απέκτησε δυο παιδιά. Κατετάγη στον 85ο λόχο Πολεμίου. Σκοτώθηκε στις 9 Αυγούστου του 1964 κατά τις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας.

Αγγελος Α. Γ., Άντону Α.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Τα γεγονότα που οδήγησαν στην 9^η Αυγούστου 1964

Ο πόθος των Κυπρίων για αυτοδιάθεση και Ένωση με την Ελλάδα οδήγησε στον επικό απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ, ο οποίος έμελλε το 1959 να καταστήσει την Κύπρο ελεύθερη και ανεξάρτητη. Μετά τον συγκλονιστικό αγώνα των Κυπρίων εναντίον της πάνοπλης βρετανικής αυτοκρατορικής δύναμης, με τις συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου του 1960, η Κύπρος απέκτησε Σύνταγμα, οι πρόνοιες του οποίου αποδείχθηκε ότι προκαλούσαν σοβαρές δυσχέρειες και δυσκολίες για την εύρυθμη λειτουργία του νεοσύστατου Κυπριακού κράτους. Οι αδυναμίες του Κυπριακού Συντάγματος προκαλούσαν συνεχείς τριβές ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Η Τουρκία, στην οποία δόθηκε ρόλος εγγυήτριας δύναμης, αμέσως μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, άρχισε να θέτει σε εφαρμογή τα διχοτομικά της σχέδια στο νησί. Μέχρι τα Χριστούγεννα του 1963, τα προβλήματα στην ομαλή λειτουργία του κράτους επιβάρυναν το κλίμα πολύ και η κατάσταση εσωτερικά βρισκόταν στα πρόθυρα «έκρηξης». Οι ένοπλες συγκρούσεις, οι οποίες αρχίζοντας από τη Λευκωσία, εξαπλώθηκαν και στις υπόλοιπες πόλεις, επιδείνωσαν δραματικά τις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Παρά το γεγονός ότι μετά τις διακοινοτικές ταραχές του '63 και την αποχώρηση των Τουρκοκυπρίων από τις κρατικές θέσεις, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, στις 4 Μαρτίου 1964 ενέκρινε Ψήφισμα, με το οποίο αναγνώριζε την ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι συγκρούσεις συνεχίστηκαν γιατί ο πρώτος και βασικός στόχος της Τουρκίας για κατάλυση του κυπριακού κράτους δεν είχε επιτευχθεί. Η Τουρκία δεν υποχώρησε από τις επεκτατικές της βλέψεις και επεδίωκε πάση θυσία την αποσταθεροποίηση της ομαλής λειτουργίας του Κράτους, με τη δημιουργία τετελεσμένων σε όλες τις πόλεις της Κύπρου.

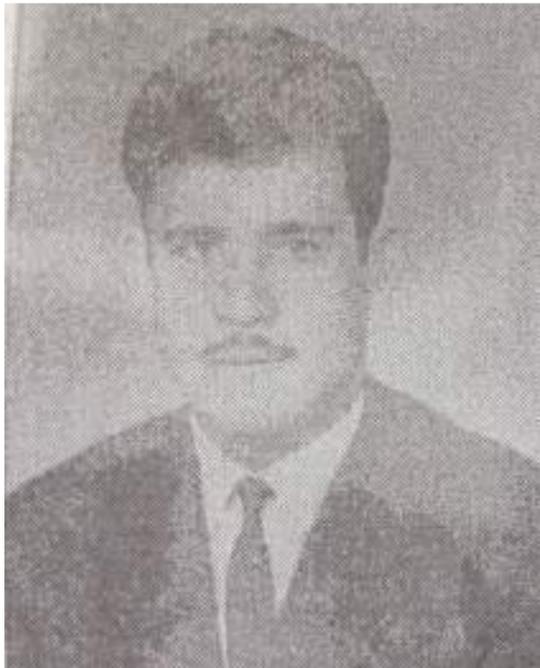
Το επόμενο χρονικό διάστημα, μέχρι το καλοκαίρι του 1964, οι προσπάθειες της εστιάστηκαν στη δημιουργία προγεφυρώματος στον θύλακα Κοκκίνων – Μανσούρας.

Η επικίνδυνη αυτή κατάσταση οδήγησε στην κινητοποίηση των κυπριακών ενόπλων δυνάμεων με προεξάρχουσα τη νεοσύστατη τότε Εθνική Φρουρά, με σκοπό την εξάλειψη του προγεφυρώματος. Στις 8 και 9 Αυγούστου, η Τυλληρία δέχθηκε την αδίστακτη επίθεση των πάνοπλων τουρκικών δυνάμεων. Αποκορύφωμα αυτής υπήρξε ο ανελέητος βομβαρδισμός της ευρύτερης περιοχής από την τουρκική αεροπορία. Νοσηλευτικό προσωπικό και εθνοφρουροί που περιθάλπονταν στο νοσοκομείο, το οποίο

ΦΡΙΞΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Γεννήθηκε στο Ψαθί της Πάφου.. Συμμετείχε ενεργά στον αγώνα της ΕΟΚΑ και αργότερα στα γεγονότα του 1963 υπηρέτησε ως ομαδάρχης στον 85ο λόχο Πολεμίου. Έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας. Στις 9 Αυγούστου του 1964, σε ηλικία 23 χρονών, σκοτώθηκε από πολυβόλο αεροπλάνου.

Νικόλας Κ., Αντώνης Χρ.

ΝΙΚΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

Γεννήθηκε στο Πολέμι. Φοίτησε στο Α΄ και Γ΄ Γυμνάσιο Πάφου και στο Γυμνάσιο Αρρένων Αθηνών. Το 1963 κατετάγη εθελοντικά στον 85ο λόχο Πολεμίου. Έπεσε μαχόμενος στις 9 Αυγούστου του 1964, σε ηλικία 19 ετών, στις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας.

Παύλος Σ., Απτούλ Ντ.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Γεννήθηκε στο χωριό και φοίτησε στο Γυμνάσιο Πολεμίου. Συμμετείχε εθελοντικά στις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας στις 9 Αυγούστου του 1964. Έπεσε μαχόμενος σε ηλικία 18 χρονών, από το βομβαρδισμό στις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας.

Τάιλερ Φ., Αμαλία Κ.

καταστράφηκε ολοσχερώς, έχασαν τη ζωή τους με φρικτό τρόπο.

Από τις τουρκικές αεροπορικές επιδρομές της 9ης Αυγούστου η Κοινότητα Πολεμίου μαυροφόρεσε και θρήνησε γοερά για εννιά παιδιά της:

Τον Δημήτρη Μαυρογένους, γιατρό στο επάγγελμα, ο οποίος έπεσε προσφέροντας τις ιατρικές του υπηρεσίες στη Διμοιρία Υγειονομικού στο πρόχειρο Νοσοκομείο που αναπτύχθηκε στον Παχύαμμο. Τον Ανδρέα Λάρδο, έναν από τους τραυματιοφορείς του Λόχου Εθελοντών Πολεμίου. Ο Ανδρέας, ο οποίος εργαζόταν ως δάσκαλος, στις 9 Αυγούστου, μετέβη στο νοσοκομείο και τέθηκε υπό τις διαταγές του ομοχώριου του γιατρού, υπεύθυνου του πρόχειρου νοσοκομείου. Τον εικοσιπεντάχρονο Ανδρέα Μιχαήλ, δεκανέα του Λόχου Εθελοντών του Πολεμίου, τους δεκαοκτάχρονους εθελοντές Τηλέμαχο Χριστοδούλου, Ανδρέα Θουκυδίδη και Στέφανο Ζαλούμη. Τον δεκαεννιάχρονο Γιαννάκη Ιωαννίδη και τον εικοσιπεντάχρονο Φρίξο Ανδρέου. Εκεί τραυματίστηκε πολύ κρίσιμα και ο δεκαεννιάχρονος Νίκος Πολυκάρπου, ο οποίος απεβίωσε ένα μήνα αργότερα. Όλοι τους νέοι άνθρωποι, γεμάτοι ζωή, ενέργεια, διάθεση για δημιουργία, όνειρα για το μέλλον.

Όλοι τους, παρά το νεαρό της ηλικίας τους, συμμετείχαν ενεργά στο εθνικό σάλπισμα για προάσπιση της πατρίδας, επιδεικνύοντας αστείρευτο θάρρος, αυταπάρνηση, αυτοθυσία, και ανιδιοτελή πατριωτισμό.

Ανακοίνωση Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

09 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1964

*«Την 2αν απογευματινήν ώραν»[...]
τουρκικά αεροσκάφη επετέθησαν κατά του
Νοσοκομείου Πωμού, δύο νοσοκομειακών
αυτοκινήτων εις το χωρίον και αυτού
τούτου του χωρίου. Τα τουρκικά
αεροσκάφη έρριψαν ροκέττας και
εμπρηστικές βόμβας και
εμυδραλλιοβόλησαν τους αμάχους. [...]Το
χωρίον είναι τώρα εγκαταλελειμένον. Τα
μόνα σημεία ζωής είναι τα βογγητά των
τραυματιών και αι κραυγαί των
περιφερομένων ζώων».*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ

Γεννήθηκε το 1913 στο χωριό Πολέμι της επαρχίας Πάφου και σπούδασε ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μετά το πέρας των σπουδών του άσκησε το ιατρικό επάγγελμα στην Αθήνα και στην Πάφο. Το 1948 εξελέγη δημοτικός σύμβουλος Πάφου. Το 1951 πήγε στην Αθήνα κι εργάστηκε ως επιμελητής στο σανατόριο «Σωτηρία» της ελληνικής πρωτεύουσας. Το 1959 επανήλθε στην Κύπρο κι άνοιξε ιατρική κλινική στην Πάφο και ως γιατρός παθολόγος - φυματιολόγος προσέφερε τις υπηρεσίες του στα ελληνικά εκπαιδευτήρια της Πάφου. Με την ίδρυση της Εθνικής Φρουράς, το 1964, υπηρέτησε κι ως στρατιωτικός γιατρός. Με την ιδιότητά του αυτή βρέθηκε στο μέτωπο της Τηλλυρίας τον Αύγουστο του 1964 (μάχες Μανσούρας και Κοκκίνων). Εκεί σκοτώθηκε στις 9 Αυγούστου 1964, στον Παχύαμμο. Σκοτώθηκε από βομβαρδισμό (από αεροπλάνα της τουρκικής πολεμικής αεροπορίας) του κτιρίου στο οποίο είχε στεγαστεί η υγειονομική υπηρεσία για περίθαλψη των τραυματιών της Εθνικής Φρουράς.

Λίλλη Στ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΑΒΒΑ ΖΑΛΟΥΜΗΣ

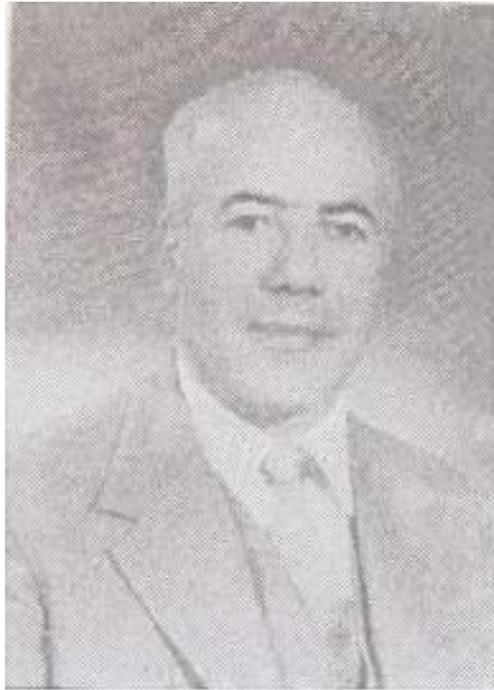
Γεννήθηκε στο Πολέμι. Φοίτησε στο Γυμνάσιο Πολεμίου και στη συνέχεια στο Γεωργικό Γυμνάσιο Μόρφου. Σκοτώθηκε, σε ηλικία 18 χρονών, κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων Κοκκίνων - Μανσούρας.

Μαρίνα Γ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ

Γεννήθηκε στο χωριό και φοίτησε στο Γυμνάσιο του. Συμμετείχε εθελοντικά στον 85ο λόχο Πολεμίου. Σκοτώθηκε στις 9 Αυγούστου του 1964 στο βομβαρδισμό κατά τις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας. Ήταν μόλις 18 χρονών.

Μαρίνα Μ.

Ο Ιατρικός Σύλλογος Πάφου έστησε αργότερα στην Πάφο την προτομή του Δημητρίου Μαυρογένη, του οποίου η μνήμη τιμήθηκε κι από τον Δήμο της Πάφου που ονόμασε μια των οδών της πόλης σε οδό Δημ. Μαυρογένη (η προτομή του μεταφέρθηκε το 1991 και στήθηκε στην είσοδο του νέου γενικού νοσοκομείου Πάφου, μαζί με μαρμάρινη στήλη αφιερωμένη σ' αυτόν και τα λοιπά μέλη του. υγειονομικού της Εθνικής Φρουράς που έπεσαν μαζί του).

Ιφιγένεια Μ.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μόλις 14 ετών το 1955 συμμετείχε στον αγώνα της ΕΟΚΑ αναλαμβάνοντας αποστολές διανομής φυλλαδίων, μετάδοσης μηνυμάτων, γραφής συνθημάτων στους τοίχους, διοργάνωσης διαδηλώσεων στο σχολείο και συμμετοχής σε ενέδρες. Με την ανακήρυξη της δημοκρατίας εντάχθηκε στις τάξεις του Κυπριακού Στρατού με τον βαθμό του ανθυπολοχαγού και συμμετείχε μεταξύ άλλων στις μάχες της Ομορφίτας και των Κοκκίνων. Ο Δημητράκης Ιωάννου απεβίωσε αιφνιδίως στις 10 Ιανουαρίου του 1968.

Μαρίνα Μ., Μαρίνα Γ.

Οι ήρωες του Πολεμίου κατά την εισβολή του 1974

ΑΡΕΣΤΗΣ ΣΕΡΓΙΟΥ

Γεννήθηκε στη Νατά της Πάφου. Αφού φοίτησε στο Γυμνάσιο της Πάφου, ακολούθως κατετάγη στο Αστυνομικό Σώμα. Το 1974, έλαβε μέρος εθελοντικά στις επιχειρήσεις της Πόλης Χρυσοχούς. Έπεσε θύμα ενέδρας, συνελήφθη και υπέστη άγριο βασανισμό μέχρι θανάτου. Ήταν 30 χρονών.

Νικόλας Κ.

ΚΩΣΤΑΣ Μ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στο Πολέμι. Φοίτησε στην Υγειονομική Σχολή Αθηνών. Στη συνέχεια, διορίστηκε υγειονομικός επιθεωρητής στο Υγειονομικό Κέντρο Κλήρου Λευκωσίας. Έπεσε ηρωικά μαχόμενος στις 22 Ιουλίου 1974, στις συμπλοκές που έλαβαν χώρα στη Πόλη Χρυσοχούς. Ήταν 25 ετών.

Μιχάλης Ν.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ι. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ

Γεννήθηκε στο Πολέμι. Φοίτησε στο Γυμνάσιο Πολεμίου. Συνέχισε τις σπουδές του στη Σιβιτανίδειο Σχολή Αθηνών και πήρε το πτυχίο του αρχιτέκτονα. Το 1974, κατετάγη έφεδρος στην Εθνική Φρουρά. Σκοτώθηκε, στις μάχες της Πόλης Χρυσοχούς στις 22 Ιουλίου 1974. Ήταν ηλικία 24 ετών.

Ιφιγένεια Μ.

Τουρκική εισβολή 1974

Τα επόμενα χρόνια ακολούθησε μια ζοφερή δεκαετία κατά την οποία το κλίμα εμφύλιας διχόνοιας και οι υπόγειες σκοτεινές διεργασίες και μεθοδεύσεις οδήγησαν στο εφιαλτικό πραξικόπημα και την προδοσία της 15ης Ιουλίου του 1974 και την καταβράθρωση της Δημοκρατίας.

Πέντε ημέρες αργότερα, στις 20 Ιουλίου 1974, η Τουρκία, προκλητικά και βάρβαρα εισέβαλε στην Κύπρο.

Τα διχοτομικά της σχέδια που με αίμα και πόνο είχαν αποτραπεί μια δεκαετία πριν πλήγωσαν για άλλη μια φορά την κυπριακή γη. Οι Έλληνες της Κύπρου κλήθηκαν ξανά να υψώσουν το ανάστημα απέναντι στον υπέρτερο εισβολέα, να πάρουν τα όπλα και να προασπιστούν την ελευθερία και την εδαφική ακεραιότητα της πατρίδας τους.

Η κοινότητα Πολεμίου τιμά τον Κώστα Σαββίδη και τον Ανδρέα Θεοδοσίου, οι οποίοι ως έφεδροι αγωνίστηκαν με αυταπάρνηση και αυτοθυσία και έπεσαν ηρωικά μαχόμενοι στις 22 Ιουλίου του '74 στις μάχες της Πόλεως Χρυσοχούς.

Τιμά επίσης τον Αρέστη Σεργίου, αστυνομικό στο επάγγελμα, ο οποίος φονεύθηκε κοντά στο χωριό Ανδρολικού στις 22 Αυγούστου 1974, γράφοντας με αυτό τον τρόπο το όνομά του στο μακρύ κατάλογο των αξιομνημόνευτων υπερασπιστών της πατρίδας μας.

Επίσκεψη της τάξης μας στο Μνημείο της Ελευθερίας.

Ομιλία από τον κύριο Πανίκο Σταυρινίδη για τους ήρωες του χωριού

Τις 19 Φεβρουαρίου επισκέφθηκε το σχολείο μας, μετά από πρόσκληση μας, ο κύριος Πανίκος Σταυρινίδης για να μας εξιστορήσει τα γεγονότα του 1964 και 1974 όπως αυτά συνδέονται με την κοινότητά μας. Ο κύριος Σταυρινίδης έζησε τα γεγονότα του '64 ως έφηβος και έχασε τον αδελφό του Φρίξο Ανδρέου στις επιχειρήσεις Κοκκίνων-Μανσούρας. Ο κύριος Σταυρινίδης διετέλεσε δάσκαλος και διευθυντής του σχολείου μας, έτσι γνωρίζει άριστα την ιστορία γενικά της Κύπρου και της περιοχής. Την ομιλία παρακολούθησαν παιδιά από την Δ' μέχρι την Στ' τάξη.

Τον ευχαριστούμε πάρα πολύ γιατί παρά τη συναισθηματική του φόρτιση μας αφηγήθηκε τα γεγονότα με τρόπο που τα κατανοήσαμε πλήρως και ενημερωθήκαμε για αυτή την πένθιμη αλλά συγχρόνως ηρωική πτυχή του χωριού μας. Ακολουθεί διασκευασμένο απόσπασμα της ομιλίας.

Ο κύριος Σταυρινίδης περιγράφει τα γεγονότα

Ιστορική αναδρομή μέχρι τον Αύγουστο του '64

Αφού έκανε μια σύντομη ιστορική αναδρομή από την εποχή της τουρκοκρατίας το 1571 στην εποχή της αγγλοκρατίας το 1878 και τους αγώνες των Κυπρίων για ένωση με την Ελλάδα φτάσαμε στον αγώνα του 1955-59. Μας εξήγησε ότι το σύνταγμα που ετοίμασε η Μ. Βρετανία δεν ήταν λειτουργικό έτσι το 1963 μετά τις ενέργειες του πρόεδρου Μακαρίου για αλλαγή κάποιων σημείων του συντάγματος οι Τουρκοκύπριοι αντέδρασαν και με τη βοήθεια της Τουρκίας ξεκίνησαν τη δημιουργία θύλακων για την παράνομη εισαγωγή οπλισμού. Ο σημαντικότερος θύλακας όπως μας εξήγησε ήταν αυτός των Κοκκίνων και μας έδειξε την περιοχή στον χάρτη. Από τον Δεκέμβριο του 1963 μέχρι των Αύγουστο του 1964 οι Τούρκοι κατάφεραν να εξοπλιστούν αρκετά και να κάνουν καταλήψεις σε αρκετά υψώματα της περιοχής προετοιμάζοντας την περιοχή για επικείμενη εισβολή. Οι Ελληνοκύπριοι παρακολουθώντας τα γεγονότα άρχισαν να οργανώνονται και να εκπαιδεύονται από τις αρχές του 1964. Νέοι από το Πολέμι αποτελούσαν τον 85^ο λόχο Πολεμίου. Ήταν πάνω από εκατό άτομα και έλαβαν μέρος σε διάφορες επιχειρήσεις για να ελέγχουν, να παρακολουθούν τις κινήσεις των Τούρκων στην περιοχή εκείνη και να προστατεύουν Ελληνοκύπριους που ήταν κοντά στις περιοχές που έλεγχαν Τουρκοκύπριοι. Σιγά σιγά όμως οι Τουρκοκύπριοι κατάφεραν να επεκταθούν στην περιοχή και έτσι έπρεπε με κάποιο τρόπο να τους σταματήσουν.

Τα γεγονότα στις αρχές Αυγούστου

Και πράγματι η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε από τις αρχές του Αυγούστου του '64. Πήγαν στην περιοχή Λωρόβουνος, ένα ύψωμα το οποίο δέσποζε της περιοχής. Παρακολουθούσαν τις κινήσεις των Τουρκοκυπρίων αλλά επενέβησαν οι στρατιώτες του ΟΗΕ και έτσι οι δικοί μας στρατιώτες αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν. Δυστυχώς οι Τουρκοκύπριοι επεκτάθηκαν και κατέκτησαν το σημαντικό ύψωμα του Λωρόβουνου και έκαναν σε λίγες μέρες πολυβολεία εκεί και υπήρχε ο κίνδυνος επέκτασής τους για να ελέγχουν ακόμα περισσότερο την περιοχή εκεί.

Η συμμετοχή διμοιρίας του 85ου λόχου Πολεμίου

Έτσι στις 7 του Αυγούστου ξεκίνησε η προσπάθεια για να σταματήσουν τους Τουρκοκύπριους στην περιοχή εκείνη. Και πράγματι οι Ελληνοκύπριοι στρατιώτες κατάφεραν να ανεβούν στον Λωρόβουνο, παρόλο που είχαν αρκετές απώλειες οι λοκατζήδες, να τον ελευθερώσουν και οι Τουρκοκύπριοι αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν στα Κόκκινα. Είναι τότε που έλαβε μέρος ο 85^{ος} Λόχος Πολεμίου με μια διμοιρία αποτελούμενη από 30-31 άτομα. Πήγαν εκεί τις 8 Αυγούστου, ήταν Σάββατο. Κατά τη συγκρότηση της διμοιρίας, εδώ στο Πολέμι κάποιοι παραπονιόνταν γιατί να μην λάβουν μέρος περισσότεροι... ήθελαν δηλαδή περισσότεροι να πάνε να πολεμήσουν, αλλά έγινε επιλογή σε νεότερους, ελεύθερους εκείνους που δεν είχαν υποχρεώσεις...

Εφημερίδα Ο ΑΓΩΝ 07/08/1964

Κατάφεραν τα ξημερώματα του Σαββάτου να πάνε στην περιοχή εκείνη, κατέβηκαν στην περιοχή Παχυάμμου, κοντά στα Κόκκινα, εν τω μεταξύ συνεχίζονταν οι μάχες, και προετοιμάζονταν να προωθηθούν προς την περιοχή που ήταν τα υψώματα γύρω από τα Κόκκινα για να επιτεθούν για τη διάλυση του θύλακα που ήταν επικίνδυνος για την περιοχή αλλά γενικά και για την Κύπρο ολόκληρη. Γύρω στο μεσημέρι του Σαββάτου υποχώρησαν εκείνοι που προσπάθησαν την προηγούμενη μέρα για την κατάληψη του υψώματος, είχαν και αρκετούς νεκρούς, ήταν ο λόχος του Κτήματος, και θα πήγαινε η διμοιρία του Πολεμίου να προωθηθεί στην περιοχή εκείνη, να καλύψει δηλαδή τα υψώματα μεταξύ Παχυάμμου και Κοκκίνων. Και πράγματι προσπάθησαν με πυρ και κίνηση να βγουν στα υψώματα και να ανακαλύψουν ότι οι Τουρκοκύπριοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν και να υποχωρήσουν σε μικρότερα υψώματα έξω από τα Κόκκινα σε απόσταση 500 -600 μέτρα από την περιοχή που ήταν οι δικοί μας. Αντάλασαν πυρά με τους Τουρκοκύπριους εκεί, μέχρι το απόγευμα του Σαββάτου.

Η 9η Αυγούστου 1964

Από το πρωί της Κυριακής οι εθελοντές της διμοιρίας του 85^{ου} λόχου περιμέναν εντολές παραμένοντας σε ένα ύψωμα κοντά στα Κόκκινα. Το μεσημέρι άρχισε η αεροπορική επίθεση. Κρύφτηκαν χαμηλότερα σε κάποια δέντρα και περίμεναν την έκβαση των βομβαρδισμών. Τα αεροπλάνα λόγω της μη ύπαρξης αντιαεροπορικής κάλυψης κατέβαιναν χαμηλά και έκαναν επιθέσεις με βόμβες, με ρουκέτες, με μυδραλιοβολισμούς. Δεν είχαν όμως το αποτέλεσμα που ήθελαν και τότε χρησιμοποίησαν απαγορευμένα όπλα της εποχής εκείνης, τις βόμβες ναπάλμ. Ήταν βόμβες που στην έκρηξή τους έβγαζαν φωτιά μαζί με ένα άλλο υγρό υλικό το οποίο έπιανε τα σώματα των στρατιωτών, τους κατάκαιγε και δεν μπορούσε κανείς να φύγει από την περιοχή εκείνη... με τα εγκαύματα και τους τραυματισμούς που προκαλούσαν οι βόμβες αυτές. Παρόλο που ήταν απαγορευμένες, οι Τούρκοι δεν άκουσαν τις εντολές και τις συστάσεις των διεθνών οργανισμών και τις χρησιμοποίησε. Δύο από αυτές έπεσαν στη περιοχή που ήταν οι διμοιρία του Πολεμιού και γι' αυτό είχαμε τους εννιά νεκρούς. Ήταν η περίοδος εκείνη που ήταν η χειρότερη για το Πολέμι, η περίοδος που το Πολέμι ντύθηκε στα μαύρα...

Εφημερίδα "Χαραυγή" 11/08/1964

Έξι από τους τραυματίες πέθαναν τη νύχτα της Κυριακής, θάφτηκαν το απόγευμα της Δευτέρας εδώ στο Πολέμι. Μεταξύ αυτών και ο αδερφός μου... που ήταν στους νεκρούς αυτούς... Μετά από δυο μέρες πέθανε και έβδομος από τους τραυματίες, ο Στέφανος Ζαλούμης και μετά από δεκαέξι μέρες ο Νίκος Χριστοδούλου. Ήταν στο σύνολο εννιά. Ο γιατρός, ο Δημήτρης ο Μαυρογένης ήταν και αυτός Πολεμίτης όμως θάφτηκε στην Πάφο. Σκοτώθηκε το πρωί της Κυριακής όταν τα τουρκικά αεροπλάνα παρά τη φανερή σήμανση του ερυθρού σταυρού στο νοσοκομείο κοντά στον Παχύαμμο το βομβάρδισαν σκοτώνοντας όλους όσους βρίσκονταν μέσα.

Το μνημείο πεσόντων Πολεμιού του 1964, στο παλιό κοιμητήριο του χωριού

Οι νεκροί του 1974

Συνεχίζοντας με το πραξικόπημα και την εισβολή του 1974 ο κύριος Σταυρινίδης αναφέρεται στα γεγονότα της περιοχής. Ένας σημαντικός θύλακας που ήθελαν να κατακτήσουν οι Τούρκοι ήταν η περιοχή της Πόλης Χρυσοχούς, εκεί στο γυμνάσιο. Πήγε εκεί τάγμα της Εθνικής Φρουράς για να περιορίσει τη δράση των Τουρκοκυπρίων στην περιοχή και είχαμε τους δυο νεκρούς Πολεμίτες. Ήταν ο Κώστας Σαββίδης και ο Ανδρέας Ιάσωνος Θεοδοσίου. Σκοτώθηκαν στην περιοχή Πόλης Χρυσοχούς. Τρίτος ήταν ο Αρέστης Σεργίου που ήταν αστυνομικός. Καθώς επέστρεφαν με άλλους αστυνομικούς από επιχείρηση που έκαναν στην Πόλη Χρυσοχούς, πήγαν από περιοχή που έλεγχαν οι Τουρκοκύπριοι, το χωριό Ανδρολίκου και σκοτώθηκε από ενέδρα που έστησαν εκεί οι Τουρκοκύπριοι. Έτσι ο φόρος αίματος από τους Πολεμίτες ήταν πολύ μεγάλος και έχουμε σαν χωριό ίσως, σε αναλογία, τους περισσότερους νεκρούς, ήρωες παγκύπρια.

Προσωπικές μνήμες από τον Αύγουστο του '64

Στη συνέχεια ο κύριος Σταυρινίδης δέχθηκε ερωτήσεις από τα παιδιά. Σε ερώτηση για το τι θυμάται από το χωριό εκείνες τις μέρες απάντησε «Ήταν τραγικές μέρες. Εγώ είμαι από το Ψάθι, δεν είμαι από το Πολέμι. Τη Δευτέρα το μεσημέρι, ήμουν στο Ψάθι εγώ, πήγαν οι γονείς μου και τα άλλα μου αδέρφια στην Πάφο όταν άκουσαν ότι ήταν τραυματισμένος ο αδερφός μου στο νοσοκομείο της Πάφου. Πήγαν και προσπάθησαν να τον προλάβουν να τον δουν, αλλά δυστυχώς μαζί με άλλους πέντε ήρωες της περιόδου εκείνης ήταν νεκροί, πέθαναν. Κατά το μεσημέρι, όταν περνούσε αυτοκίνητο που έκανε τη γραμμή από την Πάφο προς τα χωριά πάνω, προς τη Φύτη, άκουσα κλάματα όταν κατέβηκαν από το αυτοκίνητο εκείνο και υπολόγισα ότι πέθανε και ο αδερφός μου μαζί με τους υπόλοιπους πέντε. Ξεκίνησα περπατητός τότε από το Ψάθι – ήμουν ένα δυο χρόνια μεγαλύτερος από την ηλικία σας – να έρθω στο Πολέμι, στην κηδεία των θυμάτων τούτων. Θυμάμαι ότι μέχρι τα μισά του δρόμου "κόπηκαν" τα γόνατά μου και δεν μπορούσα να περπατήσω. Κάθισα λίγο κάτω, εκεί στον δρόμο, για κανένα δεκάλεπτο, συνήλθα και ξεκίνησα και ήρθα στο Πολέμι και πρόλαβα έξω από την εκκλησία τα φέρετρα των νεκρών. Προσπάθησα να δω μέσα σ' αυτό που ήταν ο αδερφός μου και... ακριβώς θυμάμαι μέχρι σήμερα τη σκηνή εκείνη του συσπασμού του προσώπου του, παρόλο που ήταν μαυρισμένος από τη ναπάλμ, το συσπασμό του προσώπου του που έδειχνε πόνο την ώρα που ξεψυχούσε... Και είναι η σκηνή εκείνη μέσα μου ακόμα μέχρι σήμερα... πράγμα το οποίο δεν μπορώ να ξεχάσω. Και μετά τα κλάματα και οι οδυρμοί των μανάδων των πεσόντων, των νεκρών εκείνης της περιόδου. Και τα όσα επακολούθησαν μετά, τα μνημόσυνα το πεσόντων, με την προσπάθεια για ανέγερση των μνημείων...

Αγία Τηλλυρία

Αγία Τηλλυρία,
 πώς να ιχνογραφήσω τη μορφή σου
 πώς να σου ιστορήσω εικόνισμα,
 πώς να σε ζωγραφίσω;
 Που δεν έχεις, καημένη μου,
 άλλο από μαυρίλα και θάνατο.
 Αύγουστος μήνας, και φωτιά, και θάνατος
 Πού νάβρω χρώμα;...

Αγία Τηλλυρία σταχομαζώχτρα
 και ζητιάνα μου.
 Και τι να ζητιανέψεις πια
 πού τάχεις όλα: τόση ζωή και τόσο θάνατο;...

Κι' όμως ήτανε Αύγουστος ζεστός
 κι' ούτε βροχή ούτε λύτρωση
 μπόραε νάρθη από ψηλά.
 Ήταν Αύγουστος και δεν έβρεχε.
 Κι' οι φωτιές που άναψαν τ' αεροπλάνα
 έγλειφαν τη γη θυμωμένες
 από κάτω στο παραθαλάσσι
 μέχρι ψηλά στα φαλακρά υψώματα.

Βρέξε Θεέ μου, βρέξε!

Στίχοι: Κώστας Παπαγεωργίου
 Μουσική: Γιώργος Κοτσώνης

Το μνημείο της Ελευθερίας με τα ονόματα των Ηρώων του 1964 και του 1974

Οι κηδείες των πέντε νεκρών, τη Δευτέρα 10/08/1964. Το Πολέμι ντύθηκε στα μαύρα.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Στο Πολέμι από πολύ παλιά, καλλιεργήθηκαν οι άνθρωποι και προόδευαν. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μετά το 1950, στο Πολέμι προβάλλονταν πολύ συχνά κινηματογραφικές ταινίες κυρίως ελληνικές. Και τα δυο σινεμά του χωριού δούλευαν πολύ, κυρίως τα Σαββατοκύριακα και σημαντικό είναι ότι η γυναίκα της εποχής εκείνης που ήταν μόνο για το σπίτι και τις δουλειές και την ανατροφή των παιδιών, μπορούσε να παρακολουθεί κινηματογραφικές παραστάσεις.

Κωνσταντίνος Ι.

Εκκλησίες -Ξωκλήσια

Εντύπωση προκαλεί πως το χωριό διαθέτει ένα σημαντικό αριθμό εκκλησιαστικών οικοδομημάτων. Ανάμεσα σε αυτά το Μετόχι και η κύρια εκκλησία του χωριού. Συγκεκριμένα, στα δυτικά του χωριού, ορθώνεται αναπαλαιωμένο το Μετόχι του μοναστηριού του Κύκκου, κατόχου στο παρελθόν σημαντικής περιουσίας του χωριού και στο κέντρο του χωριού η κύρια εκκλησία του χωριού αφιερωμένη στη Παναγία Χρυσελεύσα, χτίσμα περί του 16ου.

Το Μετόχι είναι ένα ιστορικό πετρόκτιστο κτίριο που λειτούργησε για περισσότερα από 100 χρόνια ως παράρτημα της Μονής Κύκκου. Σήμερα, ο χώρος έχει αναπαλαιωθεί πλήρως και λειτουργεί ως το σύγχρονο Πολιτιστικό Κέντρο Πολεμίου, αποτελώντας το επίκεντρο της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής της κοινότητας. Φιλοξενεί εκδηλώσεις, γάμους και φεστιβάλ, με πιο γνωστό το ετήσιο Φεστιβάλ Τουλίπας που πραγματοποιείται κάθε άνοιξη.

Πολλά είναι και τα ξωκλήσια της κοινότητας. Το γνωστότερο από τα ξωκλήσια του χωριού είναι αφιερωμένο στον «Άγιο Νήπιο ή Νέπιο», προστάτη των νηπίων και βοηθού στο περπάτημά τους. Γενικά, τα περισσότερα από τα ξωκλήσια, τα οποία είναι διασκορπισμένα στην ευρύτερη περιοχή του χωριού, στις μέρες μας είναι ερειπωμένα. Το ξωκλήσι της Αγίας Αναστασίας, του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Θεόδωρου, του Αγίου Κουρνούτα, της Αγίας Μαρίας και τέλος του προφήτη Ηλία είναι μόνο μερικά από τα ξωκλήσια του Πολεμίου.

Χαρα Κ., Μαρίνα Μ.

Η εκκλησία του χωριού, αφιερωμένη στην Παναγία τη Χρυσελεύσα

Το ξωκλήσι της Αγίας Μαρίας

Το ξωκλήσι του Προφήτη Ηλία

Το ξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου

Αθλητισμός

Το Πολέμι, έχει να επιδείξει δραστηριότητα και στον αθλητικό τομέα. Ειδικότερα, ο αθλητικός σύλλογος του χωριού, με την επωνομασία «Άρης» κατέχει σημαντική θέση ανάμεσα στις γυναικείες ομάδες πετόσφαιρας του νησιού.

Παύλος Σ

Παράδοση

Οι κάτοικοι της κοινότητας, πιστοί στην παράδοση και πολύ εργατικοί φημίζονται για τα τοπικά προϊόντα που παράγουν και προέρχονται κυρίως από την καλλιέργεια αμπελιών. Φημισμένο είναι το χωριό για το κρασί του, την ζιβανία, τον παλουζέ, τον σουτζούκκο αλλά και για άλλα παραδοσιακά παρασκευάσματα.

Αντώνης Χρ.

Παλιές βρύσες

Σημαντικό ήταν και το σύστημα υδροδότησης στο Πολέμι. Οι παλιές βρύσες ξεχωρίζουν για τη γραφικότητα τους καθώς είναι «λιθόκτιστες με καμάρες». Οι βρύσες αυτές έπαυσαν να λειτουργούν στα μέσα της δεκαετίας του '50, όταν αντικαταστάθηκαν από τις βρύσες της γειτονιάς. Ωστόσο σήμερα αποτελούν στολίδι για το χωριό.

Νικόλας Κ.

Η βρύση του Ξινά ή Οζινά

Η άγρια τουλίπα *Agenensis*

Η άγρια τουλίπα *Agenensis* απαντάται σε αρκετά μεγάλους αριθμούς στο χωριό. Για πολλά χρόνια, στην αρχή της Άνοιξης σχημάτιζαν ένα κόκκινο χαλί μέσα στους αμπελώνες μεταξύ Στρουμπιού και Πολεμιού. Η αυξανόμενη γεωργική χρήση της γης όμως έχει περιορίσει αρκετά το βιότοπο της..

Ο Σύνδεσμος Φίλοι της Τουλίπας Πολεμίου που ιδρύθηκε το 2002 έχει σκοπό την προστασία του σπάνιου αυτού λουλουδιού. Ενοικιάζει και καλλιεργεί ένα τεμάχιο γης όπου υπάρχουν τουλίπες για να τις προστατεύσει στο μέλλον.

Οι βολβοί βρίσκονται σε βάθος 60 εκ. περίπου, έχουν διάμετρο 3 εκ. και περιβάλλονται με ένα ινώδη μανδύα. Στις αρχές Μαρτίου εμφανίζεται το πρώτο φύλλο πάνω στο έδαφος. Ο μονήρης βλαστός και τα φύλλα αναπτύσσονται γρήγορα και το λουλούδι εμφανίζεται 10-14 ημέρες αφότου το φυτό φτάνει το κανονικό του ύψος.

Εσωτερικά τα πέταλα είναι κόκκινα στην περιφέρειά τους με ένα μαύρο στίγμα στη βάση τους και μια κίτρινη ζώνη στο ενδιάμεσο. Γι' αυτό το λόγο του εδόθη αρχικά το όνομα «Μάτι του ήλιου».

Τα χρώματα είναι εξίσου έντονα τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό του λουλουδιού.

Αντону Λ., Αμαλία Κ., Άγγελος Α.Γ.

Το φεστιβάλ τουλίπας

Το σπάνιο αυτό ενδημικό φυτό, η τουλίπα, κατά το τέλος του Μάρτη με αρχές Απρίλη ανθίζει και προσφέρει ένα εκπληκτικό θέαμα τόσο για τους ντόπιους όσο και για άλλους επισκέπτες που έρχονται από διάφορα άλλα μέρη για να τη θαυμάσουν. Για τον σκοπό αυτό, διοργανώνεται το φεστιβάλ τουλίπας στο Μετόχι.

Μιχάλης Ν., Απτούλ Ντ.

Εφημερίδα «Μαθητικά Θρανία»
Εκδότης: Στ' Τάξη Δημοτικού Σχολείου Πολεμίου
Επιμέλεια: Ιωάννης Ιωάννου